

Natur til Livet

Jammerbugt Kommunes Naturpolitik

Udkast pr november 2025

Foto: Jesper Edvardsen/Den Danske Naturfond

JAMMERBUGT
KOMMUNE

FORORD

"Dette øde sted er den smukkeste plet i mit rige". (Kong Frederik den sjette, 1824)

Naturen **er** en af Jammerbugt Kommunes største værdier og et aktiv, vi skal beskytte og styrke. Enestående natur favner kommunen fra kyst til fjord og er en uvurderlig ressource - både som levested for et væld af arter og som en kilde til naturoplevelser, bæredygtig udvikling og lokal identitet.

Med denne naturpolitik sætter kommunen ord på vores vision for naturen. En vision der bygger på det ansvar vi har for at styrke og bevare den værdi vores enestående natur er. En værdi i sin egen ret, men også en livsvigtig værdi for vores eksistens.

Visionen foldes ud gennem tre temaer, der viser, hvordan vi sammen kan gøre naturen til et endnu større aktiv i kommunen.

Dette skal ske gennem et bredt samarbejde om at styrke biodiversiteten - den biologiske mangfoldighed. Vi ønsker at inspirere alle til at være med – alle kommunens arbejdspladser, landbrug, turisme og andre erhverv, interesseorganisationer og borgere og dig, der lige nu læser naturpolitikken.

Underskrift

Udkast

Naturpolitikken består af en vision og tre temaer med hver deres pejlemærker.

Visionen er det overordnede mål for, hvad vi ønsker for og af naturen i Jammerbugt Kommune.

De tre temaer synliggør hver deres værdi og viser den retning vi skal gå for at nå visionen. De består af en overskrift og en tekst, der udfolder hvert temas fortælling.

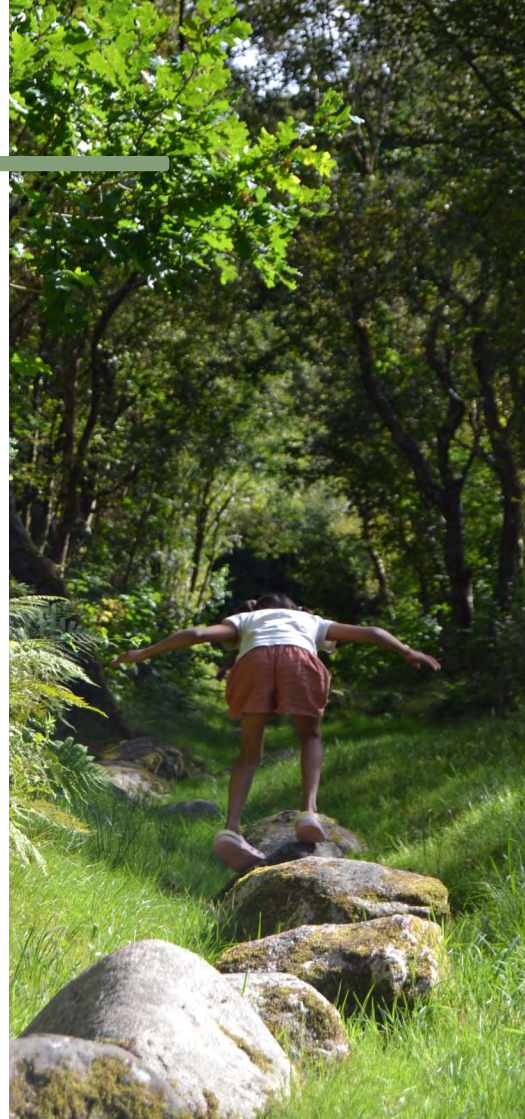
Pejlemærkerne udtrykker de scenarier vi sigter mod for at virkeliggøre temaerne.

Gennem hele naturpolitikken suppleres det skrevne ord med billeder af steder og øjeblikke, der fanger essensen af politikken pejlemærker. De har til formål at gøre naturpolitikken håndgribelig og inspirerende, og vise eksempler på den retning vi pejler i mod.

På sidste side findes en ordforklaring. Her er udvalgte udtryk samlet, som kan kræve en ekstra forklaring. Støder du derfor på et ord, markeret med stjerne* i løbet af læsningen, betyder det at ordet findes i ordforklaringen.

God læselyst!

Udkast

VISION

'Natur til livet' er Jammerbugt Kommunes naturpolitik.

Vision:

Vi tager fælles ansvar for at styrke biodiversiteten og skabe en rigere og mere levende fremtid for natur og mennesker.

Visionen skal blive til virkelighed gennem temaerne:

Byd naturen ind

Giv naturen plads

Slip vildskaben løs

Udkast

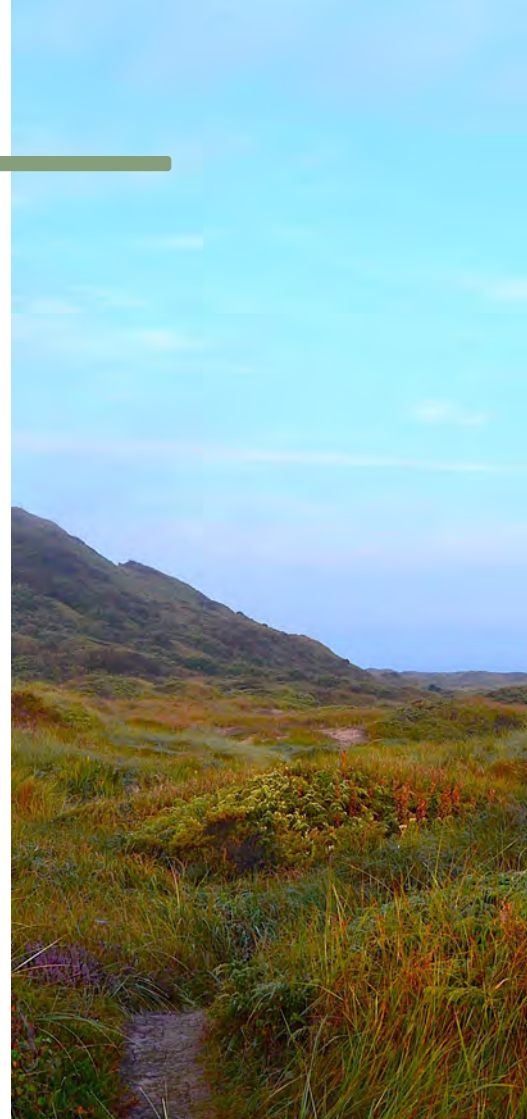
INDLEDNING

En gåtur i de vidtstrakte klitlandskaber fortæller en historie om et land formet af isen, havet og vinden. Sandet flyder, selv på markerne, lægger sig i dynger, bliver grønne, bliver skønne. Kysten og klitterne ligner sig selv, men kun til i morgen, hvor hav og skumsprøjt har ændret tingene en smule. Stiller man sig på Han Herreds højeste punkt kan både Nordsøen og Limfjorden anes, og i luften gemmer mågerne og gæssene sig i sollyset.

Den gyldne højmoser hæver sig over den gamle havbund. Ikke så højt som kongeørnen eller tranerne, men måske en dag.

I ådalen græsser kvæget og tager sig god tid, mens vandløbet snor sig afsted mod det salte hav. Isen, havet og sandet har for længe siden bestemt, hvad der er højt og lavt, vådt og tørt, moser og skov.

Dette er Jammerbugt Kommune, og du læser nu **Natur til livet** – Jammerbugt Kommunes naturpolitik

Vi står i en global biodiversitetskrise, hvor arter forsvinder i så voldsomt et omfang, at der er tale om en masseuddøen – den sjette i Jordens historie. Det sker også i Danmark, og det sker også i Jammerbugt Kommune. Heldigvis er der ved at opstå en fællesskabsfølelse om, at vi skal løse krisen, stoppe tilbagegangen og give noget tilbage til naturen. Den skal vi dyrke og holde fast i. Det handler om bæredygtighed, om at tage ansvar og i bund og grund om god stil og rettidig omhu. Vi er overbevist om, at vi i Jammerbugt Kommune med en fælles indsats kan vende tilbagegangen i vores natur og sikre en rig biodiversitet* til glæde og gavn for borgere, gæster og kommende generationer.

Grønt Danmarkskort* er udfoldet i Jammerbugt Kommune og giver et overblik over den mest værdifulde natur og vores potentialer for at skabe endnu større sammenhænge i naturen. Sammenhænge der også strækker sig ud over kommunegrænsen. Vi skal derfor også udfolde samarbejdet med nabo-kommunerne, og sammentænke indsatserne for naturen.

Kun ved at samarbejde kan vi føre de tre temaer i naturpolitikken ud i livet. Heldigvis har vi alle mange års god erfaring med at samarbejde – kommuner, stat, erhvervsliv, interesseorganisationer og borgere.

Nu skal samarbejdet bredes endnu mere ud og forankres endnu dybere – alle inviteres med.

På mange måder er naturen en livsvigtig værdi for os mennesker. Vi låner af dens økosystemer til at skaffe mad, råstoffer m.m., og ikke mindst giver den os energi, mindsker stress og skaber glæde. Meget tyder på, at særligt den vilde natur kan noget i relation til os mennesker. Men vildskab kræver plads i både den fysiske såvel som den mentale verden.

Vi håber, at naturpolitikken kan inspirere til at byde naturen ind, give naturen plads og slippe vildskaben løs – til glæde og gavn for naturen, for besøgende og for borgere i Jammerbugt Kommune.

Tema 1 handler om den nære natur, vi omgiver os med i vores dagligdag. Det handler også om måden, vi taler om og forholder os til naturen, og hvordan vi alle kan byde dens mangfoldighed ind i vores liv.

Vores nære omgivelser bærer ofte et *parkpræg*, hvor det er orden, der hersker. De skarpe linjer med fortovskanter, trimmet græs og ligusterhække levner ikke meget plads til biodiversitet. Men kan vi give vores nære omgivelser et større *naturpræg*, hvor vi alle reserverer en smule plads i vores haver og i vores bevidsthed, så skal naturen nok kvittere. En større variation af levesteder, bedre plads til træer og grønne åndehuller kan desuden styrke byernes tilpasning til fremtidens klima*.

Vi skal udvikle et fælles sprog om biodiversiteten og opbygge mere viden om den i vores kommune. Vi skal sammen synliggøre en ny norm, hvor biodiversiteten tænkes ind, hvor den kan. Kommunen vil gå foran på kommunale arealer, klippe græsset lidt sjældnere, efterlade dødt ved i skovbunden, undlade brug af pesticider - skabe Et Vildere Jammerbugt. Men også du kan være med, i haven, ved sommerhuset, ved virksomheden og i den lokale forening.

Vi skal opleve Et vildere Jammerbugt* i byrummet, langs vejene og ude i naturen. Børnene skal opleve et børneliv hvor biodiversitet, bæredygtighed og det grønne inddrages i hverdagen på skoler og i institutioner. Også på plejehjem og bosteder, skal naturen integreres som en ressource, en kilde til livskvalitet og glæde i hverdagen. Et tilbud om ro og fordybelse. Det gælder for ung som gammel, syg som rask – alle skal vi have mulighed for at byde naturen ind i hverdagen.

Pejlemærker

Naturen danner ramme for fællesskaber og alle har let adgang til at byde naturen ind i hverdagen.

Naturen inspirerer til læring, leg og rekreation – tæt på skoler, daginstitutioner og i det offentlige rum.

Små levesteder giver liv imellem alt det grå, når vi lader det grønne vokse, både i haver, på offentlige arealer og ved private virksomheder.

Grønne åndehuller i byer og lokalsamfund prioriteres og styrkes til gavn for både biodiversiteten og vores mentale og fysiske sundhed.

Kendskabet til den lokale natur udbredes i byer og lokalsamfund

Giv naturen plads

-Naturens værdi i det åbne land

Tema 2 handler særligt om naturen i det åbne land – i kulturlandskabet. Gennem århundreder er landskabet formet af den geologiske historie, men også af menneskets aktiviteter og et natursyn præget af nytteværdi. Det betyder, at naturen er trængt og presset af mange interesser, som alle kræver plads i det åbne land. Derfor er det nødvendigt at tænke helhedsorienteret og langsigtet i prioriteringen af arealerne, så vi sikrer plads til både naturens udfoldelse og kommunens udvikling.

Samarbejde med landbruget, forsyningsselskaber, fonde og interesseorganisationer skal sikre, at løsningerne bliver både realistiske og bæredygtige. Naturgenopretning og biodiversitet behøver ikke stå i modsætning til de andre interesser, men kræver, at vi skaber løsninger, hvor naturen får forrang på udvalgte arealer. Eksisterende værdifulde naturområder skal bindes sammen, og vi skal gøre en aktiv indsats for at genskabe natur, som vi gennem mange år har mistet.

Naturen i det åbne land er afgørende for at bevare biodiversiteten. Men giver vi naturen mere plads og skaber større sammenhængende naturområder, styrker vi også økosystemernes robusthed* og fremmer dermed modstandskraftigheden overfor klimaændringer. På den måde kan vi gøre en indsats for klimakrisen og biodiversitetskrisen samtidigt. Mange steder vil det også kunne skabe synergi med flere andre dagsordener fx vandmiljø, drikkevand, sundhed, friluftsliv og turisme.

Kommunen vil fortsat arbejde for, at naturen bliver en stærk og prioriteret del af det åbne land. Det kræver at vi får et endnu større kendskab til naturkvaliteten derude. Helt fra kysten med sommerhusområder i den værdifulde klitnatur, tværs over marker og skel, gennem historiske moser til de lavtliggende fjordområder ved Limfjorden.

Pejlemærker

Biodiversiteten styrkes, og der sikres større sammenhæng mellem naturområder - særligt indenfor Grønt Danmarkskort.

Der samarbejdes om store såvel som små naturgenopretningsprojekter og udvikling af ny natur.

I planer og projekter tænkes naturen ind som en ressource der skaber synergieffekter.

Et øget kendskab til naturområdets kvalitet danner grundlag for en optimal prioritering af arealanvendelsen

Naturens rige muligheder for oplevelser, og for at styrke fysisk og mental sundhed synliggøres

At være i naturen giver større oplevelse af nærhed og samhørighed med den.

Tema 3 handler særligt om vores mest værdifulde naturområder – og her skal vi tænke stort. Naturen er bedst til at være natur og derfor skal den have plads og sættes fri. Det betyder, at naturen med sin mangfoldighed af arter og dynamiske processer* får lov at udfolde sig uden større menneskelig kontrol.

Vandet der slippes fri, træerne der får lov at blive gamle og forskellige græssende dyr året rundt, er nogle af de elementer, som den vilde natur består af. Det er derfor de elementer, som skal genskabes. Det kræver mest af alt viljen til at træde til side, skabe den nødvendige plads og lade naturen tage over.

I Jammerbugt Kommune har vi allerede store områder med natur af høj kvalitet*. Dem skal vi tage udgangspunkt i, når vi skal skabe større sammenhængende naturområder. Vi skal turde at slippe tøjlerne og lade naturen udfolde sig frit på egne præmisser. Det kræver tålmodighed og det kræver at vi lader øjnene vænne sig til vildskabens uorden og livets kredsløb. Liv forgår, og når ét liv nedbrydes, kan nye spire frem og mangfoldigheden af levesteder og arter kan udfolde sig.

Den vilde natur giver os nye naturoplevelser. Her veksler det mellem vådt og tørt, åbne vidder og tætte krat. Her rusker vinden i sandet, og gamle træer falder. Her kan vi finde stilhed fra hverdagens stress og jag.

Det bliver nyt og spændende, men vi kommer ikke uden om at skulle nytænke vores måde at opleve og bruge naturen på. I Jammerbugt Kommune er vi dog overbeviste om, at der er meget mere at vinde, end at tabe ved at slippe vildskaben løs.

Pejlemærker

Flere store sammenhængende naturområder giver plads til vildskaben.

Store arealer med natur af høj kvalitet danner udgangspunkt for at styrke biodiversiteten.

Biodiversiteten styrkes ved at vildskaben slippes løs og naturens dynamiske processer tillades.

Samarbejde med stat, fonde, erhvervsdrivende og store jordbesiddere sikrer plads til sammenhængende vild natur.

Naturen giver nye oplevelser når vi træder et skridt tilbage, slipper kontrollen og er gæster på naturens præmisser.

Vild natur giver mulighed for læring og dannelse i et større perspektiv med afsæt i naturens egenverdi.

ORDFORKLARING

Biodiversitet: Biodiversitet er mangfoldigheden af liv i alle former - både dyr, planter, svampe, bakterier og alt hvad der lever, til lands og til vands, på vores jordklode.

Byernes tilpasning til fremtidens klima: Fremtidens klima byder på flere ekstreme vejrhændelser. Træer og grønne områder i byerne kan spille en vigtig rolle i forhold til at reducere omfanget af fx oversvømmelser og hedebløgger. Træer giver skygge og sænker den lokale temperatur ved fordampning af vand. Grønne områder kan mindske oversvømmelser ved at opsuge en stor del af nedbøren.

Dynamiske processer: Dynamiske processer i naturen skaber variation og er derfor vigtige forudsætninger for at bevare og forbedre biodiversiteten. Eksempler på dynamiske processer er naturlig hydrologi, forstyrrelser fra store planteædere, brand, stormfald m.m.

Et Vildere Jammerbugt: Et vildere Jammerbugt udspringer af Miljøministeriets kampagne 'Sammen om et vildere Danmark' og er kommunens tiltag for at inspirere alle til at reservere mere plads til naturens mangfoldighed.

Udkast

ORDFORKLARING

Grønt Danmarkskort: Grønt Danmarkskort er et sammenhængende naturnetværk i hele Danmark. Udpegningerne fremgår af kommuneplanen og inden for udpegningerne i Grønt Danmarkskort skal kommunens egen indsats for at styrke biodiversiteten prioriteres (se figuren).

Natur af høj kvalitet: Et område hvor de fysiske betingelser for at understøtte og opretholde den naturlige biodiversitet er til stede, og hvor der enten er stor artsdiversitet eller en for området karakteristisk artssammensætning. Et eksempel fra Jammerbugt Kommune er Aaby Mose i St. Vildmose, som har fået genoprettet sin naturlige hydrologi og er præget af et naturligt højmosesamfund. Et andet eksempel er Grønne Strand ved vestkysten, hvor det naturlige klitlandskab i vid udstrækning er bevaret med de tilhørende klitnaturtyper og karakteristiske arter.

Økosystem: Et økosystem omfatter et afgrænset område, med alle dets levende organismer, deres omgivende miljø og samspillet mellem dem.

Økosystemers robusthed: Velfungerende økosystemer er mere robuste overfor de ekstreme vejrhændelser, som klimaforandringerne fører med sig. Det betyder at de bedre kan modstå effekterne af fx oversvømmelser. I et velfungerende økosystem er der de betingelser til stede, som skaber levesteder for en mangfoldighed af arter.

- Potentielle økologiske forbindelser
- Korridorer
- Potentielle naturområder
- Natura 2000 - Fuglebeskyttelsesområder
- Natura 2000 - Habitatområder
- Særlige værdifulde naturområder

Udkast